

-
-
lek. Anna Katarzyna Stępniewska

tytuł rozprawy

**Role of laparoscopic treatment of bowel endometriosis in
infertile patients: pain and fertility outcome**

**Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w
dyscyplinie nauki medyczne**

Promotor: prof. dr hab. Włodzimierz Baranowski

Klinika/ Zakład (miejsce wykonania pracy):

IRCCS Ospedale Sacro Cuore Don Calabria – Negrar (Verona) Italy, Department
of Obstetrics and Gynecology, Gynecology Oncology and Minimally-Invasive
Pelvic Surgery, International School of Surgical Anatomy-ISSA

Obrona rozprawy doktorskiej przed Radą Dyscypliny Nauk Medycznych
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Warszawa 2023 r.

STRESZCZENIE

Endometrioza głęboka jelit może być przyczyną silnych dolegliwości bólowych (pelvic pain, dyschezja). Leczenie chirurgiczne, jeśli jest medycznie uzasadnione może zmniejszyć nasilenie objawów, , wymaga jednak wysoce specjalistycznych umiejętności chirurgicznych i powinno być wykonywane w ośrodkach referencyjnych. U kobiet niepełodnych decyzja o leczeniu jest szczególnie złożona, a rola operacji budzi kontrowersje ze względu na ryzyko powikłań mogących upośledzać płodność, z tego powodu w procesie decyzyjnym należy rozważyć zarówno możliwe powikłania operacji na jelicie grubym jak i potencjalne korzyści tego typu leczenia

Mimo wyników licznych badań dotyczących leczenia operacyjnego endometriozy, wciąż brakuje jednoznacznych danych, opartych na analizie statystycznej potwierdzających korzystnego wpływu resekcji ognisk jelitowych na płodność i ból. Jedyne dostępne dane pochodzą z badań obserwacyjnych przeprowadzonych w wysokospecjalistycznych ośrodkach. Celem niniejszej analizy była ocena nasilenia bólu i wpływu na płodność po laparoskopowym leczeniu endometriozy jelit u niepełodnych pacjentek, operowanych w ośrodku referencyjnym (Sacro Cuore Don Calabria, Negrar, Włochy).

Przedstawiono wyniki dwóch badań retrospektywnych (Stepniewska 2009, Stepniewska 2010) opublikowanych w Human Reproduction i Fertility and Sterility. Pierwsza publikacja skupia się na ocenie wpływu operacji usunięcia ognisk endometriozy

-
-
jelit na płodność druga zaś obejmowała ocenę wpływu operacji na zmniejszenie nasilenia objawów bólowych i ryzyko nawrotu choroby.

Wszystkie pacjentki włączone do obu badań miały rozpoznaną niepłodność (starania o ciążę od co najmniej dwóch lat) z wykluczeniem innych przyczyn niepłodności. Dzięki temu wyniki badań odzwierciedlają rzeczywisty wpływ przeprowadzonego zabiegu na płodność kobiet. Decyzja o włączeniu do badania kobiet niepłodnych ma również tę zaletę, że wyklucza z grupy badanej pacjentki stosujące terapię hormonalną, która mogłoby wpłynąć na wyniki badania.

Do obu badań włączono trzy grupy pacjentek: kobiety, które przeszły operację usunięcia endometriozy z odcinkową resekcją jelita grubego, kobiety z endometriozą jelit, które przeszły jedynie częściowe (niekompletne) usunięcie innych ognisk endometriozy z pozostawieniem guza na esicy/odbytnicy oraz kobiety z umiarkowaną lub ciężką endometriozą z co najmniej jedną torbielą endometrialną wraz z głęboką endometriozą, ale bez nacieku jelit.

Porównanie wyników w tych trzech grupach pozwoliło na analizę zależności objawów i zaburzeń płodności spowodowanych endometriozą jelit i innymi postaciami choroby oraz obiektywną ocenę skuteczności leczenia chirurgicznego.

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono pozytywny wpływ leczenia chirurgicznego w zakresie bólu i wskaźnika ciąż. Niecałkowite usunięcie endometriozy z pozostawieniem guza endometrialnego na jelicie grubym daje istotnie gorsze wyniki w zakresie poprawy płodności i redukcji bólu.

-

Innym ważnym aspektem, który należy wziąć pod uwagę w przypadku niepłodności związanej z endometriozą, jest współistnienie adenomiozy, dlatego też przedstawione są wyniki badania opisującego innowacyjną, małoinwazyjną metodę leczniczą z wykorzystaniem ablacji termicznej falami o częstotliwości radiowej (Stepniewska 2022). Leczenie to, wprowadzone początkowo w celu uniknięcia histerektomii, może stanowić przyszłość dla niepłodnych pacjentek z adenomiozą.